

Gezond ontwormd

In de dierenspeciaalzaak heb je genoeg middelen om huisdieren gezond te houden. Ook onder de middelen die tegen wormen bij honden en katten werken, is er heel wat keuze. Ze werken allemaal, maar waarom is er dan zoveel te kiezen? Welk middel kun je dan het beste aanraden aan de honden- en kattenbaas. En wat moet je adviseren over hoe vaak er moet worden ontwormd? Het zijn juist die vragen waarmee ook de baasjes zitten. Gelukkig zijn er antwoorden.

TEKST: **STIJN PETERS, DIBEVO-DIERENARTS** | FOTO'S: **SHUTTERSTOCK** EN **ESCCAP**

Wormen blijven een van de minst opvallende gezondheidsproblemen bij honden en katten. Dat is niet zo gek, want de meeste wormbesmettingen geven geen klachten. Ook al geeft de eigenaar aan dat hij de ontlasting regelmatig bekijkt, wormeitjes zijn gewoonweg te klein om te zien. Pups en kittens vormen daarop nogal eens de uitzondering. Die kunnen spontaan wat spoelwormen opbraken of goed verstopt raken. Dat beeld is voor de nieuwbakken baasjes zo smerig dat ze haastig op zoek gaan naar een ontwormingsmiddel. Zo'n moment is een perfect aanknopingspunt voor

een goed gesprek over het voorkomen van een volgende wormbesmetting.

Gevaar voor de mens

De meest bekende worm is de spoelworm. Pups en kittens komen daar al vroeg in hun leven mee in aanraking. Ze krijgen de wormen binnen in de baarmoeder. Eenmaal geboren gaat de besmetting door via de moedermelk. Later in hun leven krijgen de dieren de spoelwormen op andere manieren binnen. De eitjes bevinden zich in de grond, zodat een hond of kat die naar buiten gaat, wordt besmet door zijn poten te likken nadat hij over deze grond heen is gelopen. Ook het eten van prooidieren

is een manier om nieuwe spoelwormen binnen te krijgen. De spoelwormen vormen ook een gevaar voor mensen. Voor de wormen zijn wij, en met name kinderen, erg gevoelig. In de VS wordt een spoelwormbesmetting bij mensen geschaard onder de vijf *most neglected parasitic infections*. Kinderen die regelmatig aarde, zand of andere besmette grond binnenkrijgen, kunnen buikpijn krijgen van de spoelwormen, maar ook ernstige afwijkingen aan de luchtwegen, zenuwen en ogen. Omdat de larven bij de mens niet uitgroeien tot volwassen wormen zijn er in de ontlasting geen eitjes of wormen te zien die aanduiden dat het om deze infectie gaat.

Hoe wormen werken

Honden en katten die ouder worden, komen vaak met wormen in contact. Dat kan door het binnenkrijgen van wormeitjes uit de omgeving of door het eten van een zogenaamde tussengastheer. De wormeitjes worden in dat geval uitgescheiden via de ontlasting van de eindgastheer en een tussengastheer eet ze op. Het larfje dat in die eitjes zit, komt in de darm uit en graaft zich een weg door de darmwand richting de bloedvaten. Na een dollemansrit door de bloedbaan nestelen de larfjes zich in een van de organen of de spieren. Ze kapselen zich in en wachten rustig op een grotere vangst. Als een roofdier toehapt en het stukje besmet orgaan of vlees opeet, komt het larfje in de eindgastheer terecht. In de darm van deze rover ontwikkelt het larfje zich verder tot een volwassen worm. Niet alleen spoelwormen gebruiken deze omweg om een hond of kat te besmetten, ook een van de lintwormen doet het door de vlo te gebruiken als tussengastheer. Andere lintwormen gebruiken liever konijnen, schapen of runderen als tijdelijke vervoers- en verblijfplaats. De Franse hartworm heeft een voorkeur voor – hoe kan het ook anders – escargot, met name naaktslakken. Blaaswormen zitten het liefst in schapen, varkens en runderen. De vossenlintworm weer in muizen en andere knaagdieren. De hartworm doet er nog een schepje complexiteit bovenop door zichzelf te laten verspreiden door middel van een insectenbeet. Bij elke prik laten de insecten een kleine hoeveelheid speeksel met daarin wormlarfjes achter in de huid. Die kruipen richting bloedbaan en hopen in het hart of de longen te eindigen om uit te groeien tot volwassen versie.

Op advies

Een van de meest toonaangevende raadgevers in de ontwormingsbranche is de groep wetenschappers die zich heeft verenigd in de ESCCAP. Zij geven adviezen over het ontwormen van huisdieren. Daarbij kijken ze naar wat onderzoeken aangeven over het risico op wormbesmettingen. Pups en kittens moeten elke twee weken worden ontwormd en later elke maand. Hoewel de meeste schema's aangeven dat dieren daarna elke drie maanden ontwormd moeten worden, zou het ontwormings-schema eigenlijk individueel moeten worden aangepast. Hierbij moet je kijken naar de leefsituatie van het dier. Wat krijgt hij te eten? Gaat hij naar buiten? Zijn er kinderen, zwangeren, ouderen of mensen met een verminderde weerstand in huis? Gaat

een dier mee op reis? In plaats van ontwormen kun je er ook voor kiezen om regelmatig ontlastingsonderzoek uit te voeren. Dan wordt er ontwormd op basis van de noodzaak.

Honden die buiten komen en leven in Zuid-Limburg of het oosten van Groningen kunnen beter elke vier tot zes weken worden ontwormd. Dit heeft te maken met het feit dat de vossenlintworm vanuit Oost-Europa is opgerukt naar deze gebieden. De keuze voor een strikter ontwormingsschema wordt vooral bepaald door de worm zelf. Na het eten van een besmette tussengastheer duurt het zo'n vier weken voordat het larfje uit het besmette knaagdier een volwassen worm is en in de darmen zijn eitjes achterlaat. Die eieren vormen ook direct een groot risico voor de omgeving, zowel voor andere honden als mensen. Bij mensen kan de worm tot leverproblemen leiden, soms pas 5 tot 15 jaar na besmetting. Ook de spoelworm heeft zo'n 4 weken nodig om volwassen te worden en eitjes uit te scheiden. Dat houdt dus in dat bij het aanhouden van een driemaandelijks ontwormingsschema honden en katten na een aantal weken toch weer spoelwormeitjes gaan uitscheiden. In die gevallen vormt het huisdier een groot risico voor zwangere vrouwen en voor kinderen in een gezin. Voor deze gezinnen is het dus beter om de dieren zeker elke vier weken te behandelen. Het aantal ontwormingsmomenten moet ook intensiever zijn voor dieren die regelmatig rauw vlees of rauwe vis eten. En de kat die buiten zijn muisjes en vogeltjes vangt, mag ook wel maandelijks onder handen worden genomen. ←

↑
De cyclus van de Franse hartworm.
Bron: ESCCAP, Modulair richtlijnen Wormbestrijding hond en kat.
Scan de QR-code om het volledige document te downloaden.

Ontwormen pup	2, 4, 6 en 8 weken leeftijd. Daarna elke maand tot 6 maanden.
Ontwormen kitten	3, 5 en 7 weken leeftijd. Daarna elke maand tot 6 maanden.
Ontwormen volwassen dieren	- Minimaal 4 keer per jaar voor honden en katten die buiten komen. - Elke 4 tot 6 weken voor honden in Zuid-Limburg en Oost-Groningen. - Maandelijks bij: - het voeren van rauw vlees of vangers van wilde knaagdieren; - met jonge kinderen of zwangeren in huis; - bij reizen naar Oost- en Zuid-Europa.*

*) Voor reizen naar Frankrijk of zuidelijker moet het ontwormingsmiddel effectief zijn tegen de (Franse) hartworm.